

Borculo - Eibergen - Neede - Ruurlo

['t Zwaalfje]

Vogelwerkgroep Berkelland

November 2012

Jaargang 1 nummer 2

Bestuur Vogelwerkgroep Berkelland

Voorzitter

Co Dooms, Podzollaan 9, 7261 JX Ruurlo tel: 0573-451025
doomsruurlo@concepts.nl

secretaris

Cees van Beinum, Leliestraat 50, 7151 GK Eibergen tel: 0545-473058
g.c.van.beinum@freeler.nl

penningmeester

Peter van Markensteijn, Bluisterplein 10, 7261 CM Ruurlo tel: 0573-461119
pvmark@concepts.nl

Joost Bus, Slootsdijk 12a, 7261 SB Ruurlo tel: 0573-491595
joosteningebus@hetnet.nl

Sonja Grooters, Patrijsstraat 111, 7161 JM Neede tel: 0545-292582
sonjaenhans@hotmail.com

Geert Heetebrij, Bosstraat 2a, 7161 XZ Neede tel: 0545-293796
geertheetebrij@hotmail.com

Internet

www.vogelwerkgroepberkelland.nl

E-mail: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

Voor waarnemingen in de gemeente Berkelland: kijk op de website:
<http://waarneming.nl/gebied/view/22883>

De redactie van deze uitgave is verzorgd door Cees van Beinum, Co Dooms en Luuk de Haan

Beste leden, donateurs en andere belangstellenden

Het bestuur van de Vogelwerkgroep nodigt u uit voor een filmavond, waarbij de natuur in Berkelland centraal staat.

De avond wordt gehouden op MAANDAG 26 NOVEMBER, aanvang 20:00 uur in Berkelpalace aan de Hambroekplas nabij Borculo. De toegang is voor iedereen gratis.

Ons lid Ben Tragter zal de volgende films vertonen.

- De Natuurbeleving van Hendrik ten Elsen, zakenman in Kötteleperkes. 20 minuten.

Een interview en rondgang door de hoogstamkwekerij met de 2 jaar geleden overleden Hendrik ten Elsen, kweker van oude fruitrassen in Neede. Hendrik had zijn eigen kijk op de omgeving. Een visie die eigenlijk erg logisch is maar door onze spic en spancultuur bijna door niemand wordt gevolgd.

- De Lebberbrugge, het hele Jaar door met Rogge. 23 minuten.

Vroeger leefden de mensen veel dichter bij de natuur en waren daarvan ook veel meer afhankelijk. Rode draad in deze natuur- en landschapsfilm is het verbouwen van rogge tot en met het bakken van roggebrood.

- De Berkel in de 21e Eeuw.

Een documentaire van 39 minuten over het heden, verleden en de toekomst van de Berkel. De film volgt de natuur en het landschap van de Berkel van de oorsprong bij het Duitse Billerbeck tot aan de monding in de IJssel bij Zutphen en geeft een toekomstbeeld van deze rivier.

Inhoudsopgave

Uitnodiging leden- en donateursavond	3
Van de voorzitter	5
Contributie- en donatie betaling 2013	6
Projectgroepen	7
Hotspot Westkapelle	8
De Tjak-Tjakkers zijn terug	11
Wat is er met de Matkop aan de hand?	13
Verslag van de jaarlijkse 24 uurs-telling	16
Verslag Excursie Lauwersmeer	22
Een Klein Jager in Berkelland	24
Opkomst en teruggang van de roekenpopulatie in Eibergen	26
Falsterbo 2012	30
Excursies	36

Van de voorzitter

Goed van start.

Zo zou ik het 1e halfjaar van onze vereniging willen noemen.

We hebben een aantal nieuwe leden mogen verwelkomen, waardoor het aantal leden op 189 is gekomen. Op naar de 200 zou ik zeggen!

Verschillende inventarisaties zijn goed verlopen. Ledenavonden werden goed bezocht en de trektelpost aan de Havelandweg kende nog nooit zoveel tellers.

De eerste projectgroepen zijn bijeen geweest, de anderen volgen de komende maanden.

De website is in de lucht en zal verder worden uitgebouwd.

We staan aan de vooravond van een nieuw Atlasproject. De komende 3 jaar wordt in heel Nederland geïnventariseerd voor een nieuwe Atlas van de Nederlandse Broedvogels. Meerdere leden van onze werkgroep doen hier aan mee. Heb je te weinig tijd zelf een blok te onderzoeken of vind je dat er nog niet aan toe bent, ga dan eens met iemand mee. Middels het contactformulier op de website brengen we je desgewenst met iemand in contact.

Co Dooms

Kraanvogels boven Zweden

foto Willie Smeenk

Contributie- en donatie betaling 2013

Geachte leden en donateurs,

Hierbij vraag ik uw aandacht voor de betaling van de contributie of donatie 2013.

Conform het Huishoudelijk Reglement verzoek ik U deze betaling voor 1 april 2013 te voldoen.

Dit kan door storting of overschrijving op de bankrekening van de vereniging. Voor u en voor ons is het gemakkelijkst indien u uw bank opdracht geeft tot periodieke afschrijving.

Door de Algemene Ledenvergadering d.d. 18 april 2012 is de minimale contributie en de minimale donatie vastgesteld op:

Contributie leden € 15,00 per verenigingsjaar.

Indien er op 1 adres meerdere leden wonen, mag ieder 2^e en volgend lid € 5,00 op de contributie in mindering brengen.

Donatie € 7,50 per verenigingsjaar.

Dit gaarne overmaken naar rekeningnummer 85.01.05.714 t.n.v. VWG Berkelland te Ruurlo,

Onder vermelding van uw lid- of donateurnummer.

(dit nummer staat op uw adreslabel).

Denkt u er a.u.b. aan dat wanneer u uw bank al een opdracht tot periodieke afschrijving heeft gegeven, u het bankrekeningnummer en wellicht het bedrag moet wijzigen !!!

Tijdige betaling van uw contributie of donatie bespaart mij veel tijd en onze vereniging onnodige kosten.

Leden- en donateuradministratie

Om de leden- en donateuradministratie te optimaliseren heb ik uw hulp nodig.

Zou u daarom zo vriendelijk willen zijn om de adreslabel van 't Zwaalfje te controleren op de volgende punten:

Aanhef – voorletters – naam – adresgegevens.

Mochten uw gegevens niet correct zijn, laat mij dat dan weten.

Dat kan via e-mail: pvmark@concepts.nl, of per telefoon 0573-461119.

Met dank voor uw medewerking.

Peter van Markensteijn

Penningmeester / leden-donateur administratie

Projectgroepen

We willen onze leden nogmaals wijzen op de mogelijkheid om zich in een bepaalde richting te oriënteren of een keer mee het veld in te gaan. We hebben onder andere de volgende projectgroepen:

Huis- oever- en boerenzwaluwen

Weidevogelbescherming

Uilen

Roofvogels

Nestkastjes

Broedvogel Monitoring Project

Waterwildtelling

Trektelling

Gierzwaluwen

IJsvogel- en Oeverzwaluwvanden

Punt Transect Telling (Decembertelling waarbij op 20 punten gedurende 5 minuten alle vogels geteld worden)

Meetnet Urbane Soorten (telling binnen de bebouwde kom)

Redactie `t Zwaalfje

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de secretaris Cees van Beinum: info@vogelwerkgroepberkelland.nl

Hotspot Westkapelle

Mijn favoriete gebied om op excursie te gaan is de omgeving van Westkapelle. Met een zeker enthousiasme kan ik daar over praten en het is dan ook niet te verwonderen dan mij is gevraagd daarover eens iets te schrijven. Westkapelle ligt op de westpunt van het eiland Walcheren, op welk eiland ik tot mijn 18^e woonde en waar ik nog regelmatig kom. Westkapelle is bekend vanwege zijn imponerende dijk langs de Noordzee en door de bombardementen in september 1944, waarbij veel inwoners van het dorp om het leven zijn gekomen. Het dorp ligt aan de monding van de Westerschelde. In september 1944 was Walcheren nog in handen van de Duitsers, terwijl Antwerpen met zijn haven al in handen van de geallieerden was, die een veilige toegang tot deze haven dringend nodig hadden voor de bevoorrading van de troepen. Het door de Duitsers tot een fort omgebouwde Walcheren werd middels bombardementen op de dijken door de geallieerden onder water gezet. Dit gebeurde op 4 plaatsen, waaronder bij Westkapelle. Eb en vloed zorgden ervoor dat er diepe stroomgaten ontstonden, welke nu nog als kreken bestaan.

Gevarieerde biotopen.

Er zijn maar weinig gebieden in ons land, waar zo dicht bij elkaar, zoveel gevarieerde biotopen zijn. In de eerste plaats de zeedijk ten noorden van het dorp. Vanaf deze dijk kun je overal over de zee uitkijken en de glooiing afspeuren. Bij het Kustlicht langs de dijk staat een 4-winden huisje, 't Kiekhuus, dat is de beste plek om zeetrek te kijken. Bij gunstige wind in het najaar is hier ook gestuwde landtrek. Aan de binnenkant van de dijk ligt het vroomgebied, een aaneenschakeling van ondiepe plassen, slikveldjes, gras- en kruidenvegetatie, kale stukken en hier en daar wat bosschages. Broedplaats van o.a. Kluten en diverse sterns. Ten zuidoosten van het dorp ligt opslag terrein Erika (een opslagterrein van Rijkswaterstaat). Je hebt daar goed uitzicht op een smal duin, begroeid met o.a. duindoorn en vlier. In het najaar een eldorado voor allerlei zangertjes. Vaak nachttrekkers die daar slapen en fourageren, alvorens de Westerschelde over te steken. Het is ook een prima stek voor gestuwde landtrek. In het verlengde van het opslagterrein voert een pad onderaan het duin je verder van het dorp. Dit pad is met puin belegd en wordt daarom het puinpad genoemd. Aan weerszijden van dit pad is duinbegroeiing. Ook hier in het najaar veel zangvogels en gestuwde landtrek. Bij de vuurtoren van Westkapelle ligt een begraafplaats, die door vogelaars graag wordt bezocht om af te speuren naar zangvogels. Ik moet bekennen dat het steeds een aparte gewaarwording is om op een begraafplaats naar vogels te kijken, de dorpelingen zijn eraan gewend. Wil je meer over deze en andere gebieden weten, dan kan dat heel goed via waarneming.nl. De beste zoekingang is Westkapelle – voormalige gemeente.

Zeevogels.

Er is wellicht geen plek in Nederland waar zoveel verschillende soorten zeevogels zijn gezien als de zeedijk van Westkapelle. Meeuwen, sterns, meerdere soorten pijlstormvogels, stormvogeltjes, duikers, eenden, steltlopers en ga zo maar door. Harde wind uit west tot noordwest drijft vogels van open zee naar de kust. Je kunt dan soorten zien die je normaal niet vanaf het land ziet, soms in onverwacht grote aantallen. Als er uit zee een bui aankomt, wees dan extra oplettend, daarvoor wil ook nog wel eens wat zitten. De meeste vogels trekken langs, vaak op grote afstand. Ervaring en een goede telescoop zijn dan onontbeerlijk. Of de hulp van anderen. Bij geschikte omstandigheden zit je er nooit alleen, dus hulp is aanwezig. Gelukkig zijn er ook wel vogels die dicht bij de kust langskomen. Zo heb ik er alle soorten jagers op minder dan 100 meter zien langs komen. In september 2011 zagen Joost Bus, Jaap de Jong en ik een juveniele Vorkstaartmeeuw langs de glooiing rustig naar het zuiden vliegen. Jan-van-genten fourageren regelmatig voor de kust en je kunt dan het prachtige stootduiken zien. Soms komen ze erg dichtbij, zoals de jonge vogel op onderstaande foto in september 2012.

Rotskust.

Het talud van de dijk is voor de vogels een rotskust. Bijna heel het jaar rond zie je hier Steenlopers, tot meer dan 300 ex. Andere rotskust bewoners die je hier kunt zien zijn Oeverpieper en Paarse Strandloper. (De foto van de Paarse Strandlopers is gemaakt op de Zuidpier van IJmuiden.)

foto Co Dooms

Juveniele Jan –van-gent

Steltlopers.

Zowel de zeedijk als het vroomgebied zijn rijk aan steltlopers. Trekkend langs de kust of over zee. Voedselzoekend of pleisterend in het vroomgebied.

foto Co Dooms

Paarse strandlopers

Vroomgebied.

Het vroomgebied is niet al te groot. Veel kleiner dan bv. de Prunjepolder e.o. op Schouwen-Duiveland. Het is goed te voet op per fiets te bezoeken. In de broedtijd zul je verrast worden door de vele Grote Sterns en Dwergsterns, die hier kolonies hebben. Vanaf juli verschijnen de eerste doortrekkende steltlopers, die dan minder haast hebben dan op de voorjaars trek. Kleine Strandloper en Krombekstrandloper zijn dan aanwezig. Iets later komen de Goudplevieren. Doorgaans in grote groepen, die bij iedere Slechtvalk, Bruine Kiekendief en andere wat grotere roofvogel op de wieken gaan. De kans op schaarse of zeldzame soorten is altijd aanwezig. Zo worden zowel de Grauwe als de Rosse Franjepoot er ieder jaar gezien. Naarmate het najaar vordert verdwijnen de meeste steltlopers om plaats maken voor overwinterende en doortrekkende ganzen. Lepelaar en Kleine Zilverreiger zijn hier bijna het hele jaar te zien. In de winter is er kans dat je er Sneeuwgorzen en Strandleeuwerikken tegenkomt. In het vroege voorjaar verschijnen er de eerste Grutto's. April is een prima tijd voor de Rouwkwikstaart en het is dan meer dan de moeite waard groepen Gele Kwikstaarten af te zoeken naar de Engelse Kwikstaart en naar de Noordse Kwikstaart. Volgens de laatste inzichten zijn dit allemaal ondersoorten, maar niet minder de moeite waard.

Zangvogels.

Alle bosschages rondom Westkapelle zijn tijdens de najaarstrek aantrekkelijk voor pleisterende zangvogels. Vooral vinkachtigen, zangers en loofzangers. In de eerste daguren trekken vinkachtigen over. Nachttrekkers (zangers en loofzangers) fourageren in de ochtend, waarna ze gaan slapen. Rond de middaguren zul je maar weinig zangers (grasmussen etc.) en loofzangers zien.

Tot slot.

Westkapelle is een beetje ver voor een bezoek op een dag. Verblijf je wat langer in de buurt, dan is een bezoek aan Westkapelle e.o., hoe kort dan ook, altijd de moeite waard.

Co Dooms

De tjak-tjakkers zijn terug

Zo gauw de "r" in de maand komt, kun je weer de eerste tjakkers verwachten in onze streek. De tjakkers behoren tot de familie van de lijsterachtigen. De soort die ik hier bedoel zijn de kramsvogels. Ze hebben noord- en oost Europa verlaten om hier de winter door te komen brengen. In het begin van de winter zijn de eerste kramsvogels die hier aankomen nog erg schuw, maar later als het echt winter wordt hier, leggen ze hun schuwheid wat af. Men kan de vogels vaak in grote groepen zien zitten boven in populieren- en eikenlanen. Van dit hoge punt uit kunnen ze de weilanden goed overzien. Vaak zitten ze ook in lage besdragende struiken als de vlier om zich te goed te doen aan de heerlijke bessen. De trek van de eerste kramsvogels begint in de regel al in september. De kenmerkende roep van de kramsvogels tjak-tjak-tjak maakt het bijna onmogelijk om ze te verwarren met grote lijsters hoewel ze even groot zijn. Ze trekken weleens samen op evenals de koperwieken die zich graag tussen de kramsvogels ophouden. Waarschijnlijk voelen ze zich tussen de grotere familieleden veiliger voor de roofvogels en met name voor de sperwer. Als een groep op de wieken gaat vanuit een hoge boom, laten ze zich onbeholpen vallen en zou je het ergste vrezen en denken dat ze het vliegen verleerd hebben. Maar het zijn evenwel goede vliegers die in korte tijd grote afstanden kunnen afleggen. Het liefst houden de kramsvogels zich op in de weilanden om zich te voeden met alle soorten bodemdieren zoals insecten, slakken en regenwormen. En zoals eerder genoemd zijn bessen ook erg in trek.

Tijdens een winter met veel sneeuwval komen de tjakkers richting de bebouwing en met name in een boomgaard waar ze het val fruit opzoeken. Met een verrotte appel kan men de vogels dan ook verblijden. En als de vogels dan dicht bij zijn kan men genieten van de prachtige kleur en tekening. Ze hebben een prachtige grijze kop en stuitvlek die alleen tijdens de vlucht opvalt. De vleugels zijn bruinachtig en de borst en flanken gespikkeld. Ik weet nog goed hoe ik de eerste kennismaking kreeg met de mooie kramsvogel en dat was in het Zwarte Woud (Titisee). Direct naast onze standplaats op een camping hield zich een kolonie broedende kramsvogels op. Aan de rand van de bossen met name Douglas sparren zaten de nesten en ze kwamen dan vallend naar beneden foerageren op de camping die in die tijd (mei) dun bezet was met vakantiegangers. Het getjaker ging dan ook van 's morgens als het licht werd tot ver in de avondschemer door. Vanuit de zuidoostelijke broedgebieden heeft de vogel zich langzaam naar onze streken verplaatst. Vooral eerst naar de Belgische Ardennen en later ook naar Zuid-Limburg en verder over het land verspreid, maar de broedgevallen blijven toch magertjes hier. Is de winter niet te streng dan blijven de vogels de gehele winter hier in het oosten rondhangen. Maar wordt het weer te extreem dan zijn ze bij ons verdwenen en trekken ze verder zuid- en westwaarts en voornamelijk in de duinen om zich te goed te doen aan de duindoornbessen.

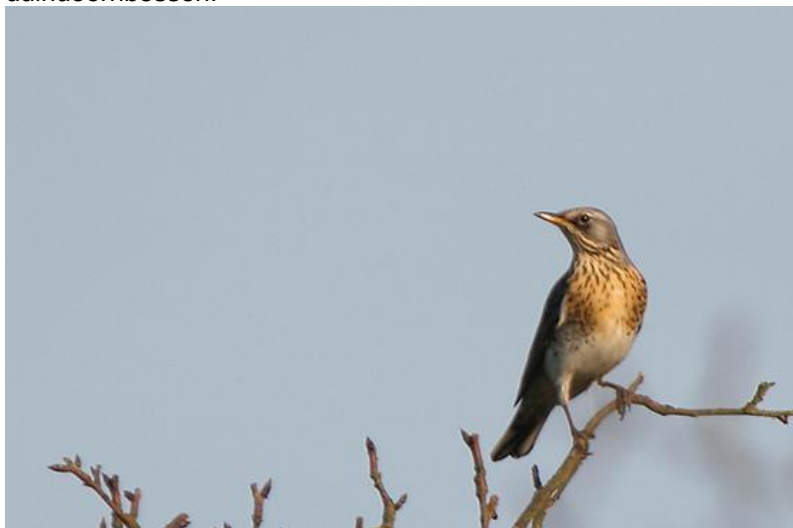

foto Ad Postma

Kramsvogel

Het zou verstandig zijn van de vogels niet naar het zuiden te gaan (Frankrijk) want hier wacht hen een schot hagel. Helaas gebeurt dat nog altijd ook in deze eeuw. Mochten ze bij jou in de buurt zijn deze winter voer de vogels dan met appelschillen of andere fruitresten. De kans is dan groot deze prachtige vogels van dichtbij te kunnen observeren en te merken dat de kramsvogel tijdens extreem weer zijn schuwheid van zich afgooit.

foto Ad Postma

een groep Kramsvogels in de winter

Gerrit Huurneman

Wat is er met de matkop aan de hand?

Zo lang ik mij kan herinneren, kwam in de Achterhoek in mijn beleving de matkopmees (*parus montanus*) in aantal overeen met de glanskopmees (*parus palustris*). Ze komen hier overal en naast elkaar voor, was ook al een constatering van Meester Kerst Zwart uit Ruurlo, in zijn “VOGELBOEK”, de derde druk uit 1921. De naam “zwartkopmees” was in die tijd meer gebruikelijk voor het aanduiden van beide soorten, omdat er nog geen onderscheid gemaakt werd voor deze, toch van elkaar verschillende soorten mezen. Daar komt nog bij dat beide soorten verward kunnen worden met de zwarte mees, die vroeger meer toepasselijk

"dennenmees" werd genoemd, omdat hij zich vrijwel uitsluitend in naalddhout ophoudt.

Toen de naam zwartkopmees niet meer gangbaar was voor het benoemen van deze twee mezensoorten, werd de naam zwartkop schielijk geïntroduceerd voor het oplossen van een voortdurend oplopend meningsverschil bij de fluiters. Wetenschappers konden het niet eens worden of het nou een zwartkoptuinfluiter of een zwartkopgrasmus moest zijn. En plots kwam daar de oplossing: we noemen het beestje voortaan gewoon "zwartkop".

Dus nu hebben we bij de mezen de zwarte mees, de glanskopmees en de matkopmees, naast de bekende koolmees, pimpelmees, kuifmees en staartmees (die eigenlijk niet tot de mezenfamilie behoort). En bij de fluiters de zwartkop (waarvan het vrouwtje trouwens helemaal geen zwart kopje heeft, maar een chocoladebruin petje).

Terug naar de matkopmees. Het gevoel van in even groot aantal aanwezig, wordt niet gestaafd in de Atlas van de Nederlandse Broedvogels(SOVON), die gebaseerd is op de onderzoekjaren 1974-1978. Hierin komt naar voren dat het aantal broedparen van de matkopmees (25 tot 30.000) 4 tot 5 keer het aantal van de glanskopmees (5 tot 7.000) overtreft. In 1987 geeft de SOVON in haar Atlas van de Nederlandse Vogels al een ander beeld, maar de suprematie van de matkopmees blijft gehandhaafd. (13 tot 20.000 broedparen van de glanskopmees tegenover 40 tot 60.000 broedparen van de matkopmees). Maar nog steeds zo'n 3 keer zo veel matkopmezen. In de atlas van 1998/2000 staan de matkoppen op 20.000 tot 30.000 en de glanskoppen op 12.000 tot 20.000 exemplaren.

De laatste jaren valt het meerder vogelaars op dat er steeds minder matkopmezen worden gehoord. Het waarnemen van deze twee mezensoorten gebeurt op gehoor, want hun geluid is heel verschillend. Het temperamentvolle liedje met de “zweepslagen” van de glanskopmees tegenover de wat tragere geluiden van de matkopmees met het kenmerkende “zi-zi –pèch-pèch-pèch”. Op het gezicht is er moeilijk onderscheid te vinden dat voldoende steekhoudend is. Er wordt wel gezegd dat de matkopmees een grotere zwarte keelvlek heeft en een wat dikkere nek (stierenek). Dit is ook vaak wel zo, maar meer houvast geeft de vage lichtgrijze band op de vleugel bij de matkopmees. De vleugel van de glanskopmees is in de regel effen bruin van kleur

Als we naar het verspreidingsgebied kijken, dan valt op dat de glanskopmees vooral in centraal Europa voor komt en ontbreekt in noord Scandinavië. De matkopmees daarentegen komt voor tot aan de poolcirkel, maar niet zuidelijker dan Parijs – Praag. Vraag is of de opwarming van het milieu te maken kan hebben met de veronderstelde afname? Ook kan het zijn dat de glanskopmees die wel in nestkasten broedt, hierdoor bevoordeeld wordt ten opzichte van de matkopmees, die zijn eigen nestholte uithakt in vermolmd of rottend hout.

Binnenkort start het telwerk voor weer een nieuwe broedvogelatlas. De verwachtingen zijn weer hoog gespannen. Ook al, omdat ons land steeds meer goed gekwalificeerde vogelaars kent die hun ervaringen via internet wereldkundig maken. De kwaliteit van de atlas zal daardoor toenemen. En in dat perspectief ben ik heel benieuwd of mijn beleving van afname over enige jaren wetenschappelijk zal worden onderbouwd. Vooralsnog kan iedereen mee helpen door alle waarnemingen van matkopmezen te melden bij onze vogelwerkgroep of op www.waarneming.nl in te brengen.

Cees van Beinum.

Op kruistocht door Eibergen, verslag van de jaarlijkse 24 uurs-telling van 26 mei 2012

Voor het negende achtereenvolgende jaar hebben we weer een 24 uurs-telling georganiseerd. Deze langdurige telling heeft hoofdzakelijk tot doel om in competitieverband zoveel mogelijk soorten te scoren. De soorten die men hoort of ziet worden op lijsten aangekruist.

05.00 uur. De opkomst was veelbelovend. Maar liefst 11 “vroege vogels” waren aan de start verschenen. Toch konden we maar 2 groepen samenstellen omdat verschillende deelnemers in de loop van de dag moesten afhaken vanwege andere verplichtingen.

Groep 1; Cees, Willie, Johan (tot 12.00u en van 14.15u-16.00), Hans (tot 09.30u en van 18.00u-22.15u), Marina (tot 13.45u) en Annie (van 09.30u – 19.30u).

Groep 2; Rob, Karim, Tony en Noor (tot 14.00u), Bas (tot 10.00u en van 18.00-23.15u), Alex (07.00u-14.15u), Gerrie (tot 09.30u en van 14.30u-17.30u), Sonja (13.00u-17.30u) en Hans (18.00u-22.15u).

Vlak voor we vertrokken kwam bakker Schreuder ons twee heerlijke abrikozen broden brengen voor onderweg. Dit was niet de eerste keer dat hij ons verraste met wat lekkers. Telkens als wij ons 's morgens vroeg op het Zwikkelaarsplein verzamelen voor een excursie of zo dan krijgen we iets lekkers mee uit de bakkerij voor onderweg.

Om ca. 05.15 uur zat eenieder op het zadel.

Groep 1 stoof als eerste uit de startblokken en we hadden er natuurlijk alle vertrouwen in dat hun kruislijst naar waarheid zou worden ingevuld. Vanaf het vertrek had ik voor me zelf al het gevoel van “dit wordt onze dag”. Andere jaren moesten we vaak het onderspit delven omdat de tegenpartij dan 1 of 2 soorten meer had gescoord.

Via het voormalig KTV-terrein en de Mors bereikten we ons eerste doel, het retentiegebied bij de Stokkersbrug. Een prachtige plek om hier in alle rust van het ochtendgloren te genieten. Een Rietgorsman probeerde wat aandacht te trekken en een overvliegende Sperwer was kennelijk op zoek naar z'n ontbijt. Een Tureluur liet zich een paar keer horen en een paar Kuifeenden keken verbaasd op bij het zien van enkele andere “vroege vogels”.

Het volgende doel was camping de Fontein aan de Stokkersweg. Hier hoopten we de zo langzamerhand "zeldzame" Zomertortel aan de kruislijst

toe te voegen. Deze soort wordt steeds zeldzamer door o.a. intensieve bejaging tijdens de herfsttrek in vooral het Middellandse Zeegebied. Onderweg naar de camping scoorden we nog wat "gewone" soorten zoals de Gekraagde Roodstaart. "Gewone" soorten zijn voor ons die vogels die in het broedseizoen bij regelmaat in het voor hen geschikte biotoop te verwachten zijn. Het is dan wel zaak dat je dan op de juiste plaats, op de juiste tijd en op de juiste dag moet zijn om die "gewone" soort te kunnen waarnemen en aan de kruislijst te kunnen toevoegen. Dat dat niet altijd makkelijk is hebben we bij regelmaat tijdens een 24-uurs telling meegemaakt. Voor menig soort hebben we de blaren op 't gat moeten fietsen en dan toch niet kunnen vinden. Ja....., de volgende dag, dan hoor of zie je deze "gewone" soort wel. Och, dat maakt het vogelen toch ook wel weer leuk.

Maar goed....., nog steeds op weg naar de Fontein. Daar aangekomen moesten we constateren dat er nogal was gekapt en gesnoeid en het was dus niet zo verwonderlijk dat we de Zomertortel hier niet hebben aangetroffen.

Een beetje teleurgesteld weer op de fiets via de Kiefteweg en de Bruininkdijk naar de nieuwe natuur langs de Leerinkbeek bij de Meenweg. Maar alvorens daar heen te gaan maakten we eerst een ommetje via de Weerkampsweg naar de hoek met de Stilleweg waar Willie en ik enkele weken terug een Nachtegaal hebben gehoord. En warempel...., nog steeds aanwezig. Alsof we op de eerste rij zaten gaf de Nachtegaal een prachtig concert weg vlak aan het zandpad. Tussendoor, iets verderop, maakte zowaar een Zomertortel het concert compleet door zijn knorrende roep. Dat was genieten zeg!

Tijdens dit concert toch maar op weg naar de Meenweg. Onderweg kwamen we Alex tegen die zich "snip"verkouden bij ons aansloot (alweer een "leuke soort" er bij). Aangekomen bij de Meenweg brachten we een bezoek aan de nieuwe oeverwaluwand/vleermuiskelder. Groep 1, die voor ons hier was, heeft enkele Oeverwaluwen gezien en er werd waargenomen dat een paar Zwaluwen de wand inspecteerden, maar tot op heden werd nog geen broedpoging ondernomen. Verder zagen we op de plas voor de wand een mannetje Krakeend en op het zandgedeelte langs de plas een foeragerende Kleine Plevier.

Voor ons brak zo langzamerhand ook de tijd van foerageren aan (het liep tegen achten) en we zetten daarom koers richting Groenlo waar Annie en Fons een voortreffelijk ontbijt hadden voorbereid met o.a. gebakken eieren met spek. En dat ging erin als koek.

Tijdens en na het ontbijt probeerden we elkaar de loef af te steken wie wat waar had gezien. De kruislijsten werden bijgewerkt en het bleek dat onze groep een lichte voorsprong had. En daar waren wij natuurlijk erg blij mee. Na zo'n anderhalf uur besloten we weer op pad te gaan. Annie ging met groep 1 mee en Fons bleef blij achter met de nodige foerageerresten en een aantrekkelijke afwas.

Hierna ging Gerrie huiswaarts om voorbereidingen te treffen voor de lunch en ook Hans ging huiswaarts.

Vanaf de foerageerplek staken we N18 over om binnendoor richting de Zwolse Leemputten te gaan. Daar aangekomen zagen en hoorden we een IJsvogel. Verder een roepende Wielewaal en Kleine Bonte Specht en nog andere soorten, die we al op de lijst hadden. Bij de kijkhut aangekomen hoopten we een Boomvalk aan te treffen. Deze soort jaagt hier boven de plassen regelmatig op libellen. Na enige tijd inderdaad een Boomvalk die echter doorvlog in westelijke richting. Bij Haak en Hoek zagen we boven de Winterswijkseweg een Ooievaar.

foto Ad Postma **2 Chileense Flamingo's en 1 Caribische Flamingo**

Hierna besloten we van de route af te wijken naar het Zwillbrocker Venn via het bos tegenover Haak en Hoek. Aan de westkant van het Venn, bij de kijkhut, zagen we Flamingo, Smient en Wintertaling. Leuke soorten, dus we vroegen ons af of we deze aan de lijst konden toevoegen. Moesten we natuurlijk wel de andere groep even bellen of die het er mee eens was,

want eigenlijk noteren we ook de bijzondere waarnemingen uit het Venn en de grens loopt per slot van rekening slechts enkele meters van het pad aan de westkant van het Venn.

De andere groep ging hiermee akkoord en ook zij hebben de westkant bezocht en hadden (helaas) dezelfde soorten. Na het bezoek aan het Venn keerde Bas huiswaarts.

Hierna via de Leemputten, het Casimirbos en de Koerboom naar de Leerinkbeek die de Boksveenweg kruist. Hier is, zoals ook elders langs deze beek, in 2007/2008 door meandering en herstel van het natuurlijke karakter fraaie natuur ontstaan.

Hier hoorden we Boompiepers, we zagen een Graspieper met voer in de bek en een man Roodborsttapuit. Door herstel van beken en waterlopen en de aanleg van nieuwe natuur gaat het deze laatste soort in Nederland voor de wind. In Eibergen hadden we vorig jaar hierdoor enkele broedparen.

Toen hebben we een bezoek gebracht aan het Drostlerbos waar we behalve enkele specifieke bossoorten ook een Havik konden noteren. Zo langzamerhand werd het al weer tijd voor de lunch. Het was vanaf hier nog wel een eindje trappen naar de pannenkoeken aan de Huttendijk ten oosten van Rekken. Gerrie en Johan hadden buiten een geweldige lunch voorbereid met maar liefst 4 soorten pannenkoeken. Het werd een gezellige onderbreking. Inmiddels was ook Sonja aangeschoven. Na de lunch gingen Tonny, Noor, Alex en Marina huiswaarts. Na een korte uitbuikperiode weer op de fiets. Wij besloten een bezoekje te brengen aan de zandvang en een gedeelte van de bovenloop.

De uit de jaren zestig stammende zandvang bij Rekken heeft een heel ander uiterlijk gekregen. Het waterschap Rijn en IJssel heeft een paar jaar geleden het zand op een meer natuurlijke wijze afgevangen. De oude zandvang, net voor de Duitse grens, bestaat uit een grote "bak", waarin de snelheid van het water ineens fors afneemt. Het zand zakt daardoor naar de bodem. Gevolg was dat er eens in de tien jaar grote hoeveelheden zand moest worden afgegraven. Dat had nadelige gevolgen voor het leefgebied van onder meer de redelijk zeldzame beekprik en het bittervoortje.

Het waterschap heeft daarom twee grote geulen gegraven. Bij hoogwater wordt het zand afgezet op de oevers van die waaiers. Die worden vervolgens stapsgewijs en in een veel kleinere hoeveelheden afgegraven. Volgens het waterschap kan de natuur zich daardoor beter ontwikkelen. Inmiddels is er een heel ander natuurgebied aan de rand van Rekken ontstaan waar in de herfstmaanden al een paar keer een Waterral is gehoord en gezien.

Dus een reden temeer hier een tijdje te vertoeven. Het bleek de moeite waard. Net achter de oude zandvang waar de twee geulen zijn gegraven zagen we een foeragerende Zwarte Stern. Van april tot oktober verblijft deze koloniebroeder in Nederland. Vooral de Weerribben zijn in trek als broedplaats waar ze op speciaal daarvoor gemaakte vlotjes broeden. We waren erg verbaasd deze soort hier aan te treffen omdat eind mei de kolonies in feite al bezet zijn.

Verder zagen we op zandbankjes nog 2 Kemphanen en 2 Bosruiters. Weer terug langs de zandvang zagen we aan de overkant groep 1 ook richting de geulen. Wij probeerden hen te overtuigen dat daar niets te zien viel in de hoop dat zij weer zouden omkeren. Helaas gingen ook zij daar een kijkje nemen en later hoorden we dat ze ook dezelfde soorten als wij hadden.

Toch wisten we nog plekjes waar we eventueel soorten zouden kunnen aantreffen die de andere groep, naar wij hoopten, mogelijk nog niet hadden. Bijvoorbeeld de Kerkuil. Overdag natuurlijk moeilijk te vinden ware het niet dat ik toevallig nog een kerkuilkast moest controleren. Dus op weg naar de Rodeslatweg. Hier bleek in de kast een Kerkuil op eieren te zitten.

Leuke soort er bij.

Grutto foto Ad Postma

Ook brachten we een bezoekje aan de Havelandweg waar we een Veldleeuwerik hoopten te scoren. Het was daar muisstil. Mogelijk ook vanwege de stevige bries. Na een half uurtje vonden we het wel welletjes en net dat we weer op weg wilden hoorden en zagen we een

Veldleeuwerik die zingend opsteeg vanuit het gras om na een paar seconden weer op dezelfde plek neer te ploffen. Kennelijk vanwege de stevige bries had hij geen zin z'n baltsvlucht voort te zetten. Via de Rekkensebinnenweg naar de Loobrug waar we een gruttopaar met 2 jongen zagen en verder op de kruising met de Apedijk zagen we zowaar een paartje Grote Gele Kwikstaart. We vervolgden onze weg naar het Kerkloobos waar we nog wat bossoorten aan de lijst hoopten toe te voegen

maar naarmate de dag vordert neemt toch over het algemeen de zangactiviteit van de vogels af.

Na het Kerkloobos keerden Gerrie en Sonja huiswaarts. Het was inmiddels alweer 17.30 uur geworden en Karim en ik besloten even naar het Nachtegaalbos te gaan waar we groep 1 aantreffen die daar met behulp van de funbox de Middelste Bonte Specht probeerde te lokken maar daarvoor in de plaats alleen de Grote Bonte Specht aantreffen. Gezamenlijk zijn we daarna richting Eibergen gefietst waar we rond 18.00 uur hadden afgesproken bij de plaatselijke Chinees. Hier troffen we Bas en Hans weer. Het werd een gezellige en smakelijke rijsttafel.

Na het eten naar het Assinkbos voor de balts van de Houtsnip. Vanaf de Hoonesweg, bij de Haaksbergse binnenweg, hebben we een goed uitkijkpunt om in de avondschemering de baltsende mannetjes te zien die over een groot gebied patrouillevluchten maken vlak boven de boomtoppen. Een nare bijkomstigheid waren de lastige muggen die natuurlijk in de gaten hadden dat we een bezoek bij de Chinees hadden gebracht. Enfin, na de balts gingen Hans, Willie en Karim huiswaarts. Cees, Bas en ik gingen de Haaksbergse binnenweg richting Eibergen. Eigenlijk hoopten we nog op de roep van jonge Bos- en/of Ransuilen. Nou, we werden op onze wenken bediend. Na zo'n paar honderd meter hoorden we al inderdaad jonge Bosuilen. Mooi meegenomen!

Cees opperde het idee om even in de buurt van het Vinkennest te luisteren naar eventuele jonge Ransuilen. En wat denk je? Ook dat zat ons niet tegen want in de buurt van de ingang van camping de Fontein aan de Stokkersweg hoorden we inderdaad een drietal jonge Ransuilen en niet ver daar vandaan riepen 2 mannen Bosuil en een vrouwtje. Uit het bosje bij de ingang riep ook plots een Sperwer die kennelijk in z'n nachtrust werd gestoord door al dat kabaal. Wij vonden dat allemaal wel prachtig. Tevreden en voldaan over deze prachtige vogeldag ging eenieder huiswaarts.

Ik heb op Google Earth de route nogmaals "gefietst" en het bleek dat onze groep, althans diegene die de hele dag op de fiets hebben gezeten, zo'n 81 km in de benen hadden en 106 soorten gescoord tegen 103 van groep 1. Het is inderdaad "onze dag" geworden. Voor beide groepen bedroeg de score maar liefst 111 soorten. Een record tot nu toe.

Rob Papendorp

Veel natuurschoon; van reuzenster tot breedbekstrandloper

(tekst en foto's Marjon Hoen)

Mijn man en ik gingen voor de eerste keer mee met een trip van de vogelclub. We hadden ons ingeschreven voor een vogeldag rond het Lauwersmeer. Al vroeg in de morgen ontmoetten wij een klein groepje vogelliefhebbers in Borculo. We waren verbaasd. Best veel leden en zo weinig deelname.

Met twee personenauto's reden we naar het hoge noorden. Wij zaten bij Hans en Joost in de auto en maakten kennis met deze enthousiaste vogelliefhebbers. Wij dachten aardig wat te weten over onze geveugelde vriendjes op deze aarde maar al gauw bleek dat we echte beginners zijn. Eerlijk is eerlijk... wij zijn pure natuurliefhebbers maar een paartje steenuilen in de achtertuin betekent nog niet dat je alles over vogels weet.

Het was gezellig onderweg en we waren op de plaats van bestemming voordat we het wisten. Ad voegde zich daar bij de groep omdat hij er op vakantie was. Eerst even koffie en ontbijt dachten wij. Nee hoor... meteen werden de kijkers uit de auto's gehaald want grote zwermen grauwe ganzen en brandganzen kwam aangevlogen. Na het nuttigen van de koffie wandelden we richting de eerste uitkijkpost. Vele vogelgeluiden kwamen uit het riet. Ook

een groep lepelaars vloog over ons en zij voegden zich bij alle andere vogels in het meer. Meteen bleek dat Ad naast zijn kennis over vogels ook één en ander weet over de planten rond het meer. Hij wees ons op het zeldzame plantje Parnassia!

Vervolgens arriveerden we in de kijkershut. Je weet niet wat je ziet. Wat een mooi beeld van Nederland! Die natuurlijke omgeving met alle vogels die zo op hun gemak hun ding doen. En wat zag ik? Helemaal achter het meer liep net zo relaxed een kudde paarden. Volgens mij hebben alleen Kirsten en ik - de paardenliefhebbers uit de groep - deze kudde gezien... hi hi... De rest was vol in de ban van allerlei vogelsoorten. Mijn man ontdekte zelfs een Indische gans... niet dat hij dat zelf wist maar de echte kenners wel!

De tijd vloog voorbij en we slenterden weer terug naar de auto's om onze rit

rond het Lauwersmeer te vervolgen. Onderweg werden vele roofvogels waargenomen. Ze dwarrelden op de termiek in de lucht rond. Prachtig! We zette langzaam koers richting de haven van Lauwersoog. Daar zagen we vele aalscholvers, allerlei soorten meeuwen en sterntjes. Grappig om te zien dat deze vogels zich zo tussen de mensen thuisvoelen. Om onze maag tevreden te houden gingen we eerst een visje eten om daarna door te trekken naar de volgende uitkijkpost. Vanuit de auto zagen we een mooi landschap voorbij schuiven. Dan zijn we er... we stonden weer buiten met onze neuzen in de wind, die welkome afkoeling bood tijdens deze wel erg warme zomerdag.

Co werd ondertussen steeds enthousiaster. Hij was op zoek naar specialiteiten. En ja hoor hij zag een reuzenster. Wauw! En dan een havik. Daarna was de hoop gevestigd op het zien van de breedbekstrandloper. Van Ad had hij gehoord dat deze de vorige dag hier was gesignaleerd. Maar al het getuur door de kijkers leverde alleen teleurstelling op ... geen breedbekstrandloper. Mij maakte het niets uit. Het was er mooi. De rust en het uitzicht op zoveel vogels. Ik vond het prima zo. Maar iedereen gunde Co zijn plezier.

Dus gingen we verder op zoek naar de breedbekstrandloper. Op naar de volgende uitkijkpost. Wandelend langs het meer. En weer zag ik een kudde paarden. Nu heerlijk in het water plensend. En toen hoorden we van een andere groep vogelaars dat de breedbekstrandloper was gesignaleerd bij de vorige kijkpost. Oké kudde paarden of niet we gingen terug!... Ik was ondertussen wel knap nieuwsgierig geworden naar dat speciale vogeltje.

Als we terug zijn is het beestje er nog steeds... een klein gevalletje met aan het uiteinde een breed uitlopend snaveltje. Het liep parmantig tussen al die ander vogels te drentelen in het water op zoek naar voedsel. Geweldig gezicht. Jammer dat het diertje te ver weg zat om op de foto te zetten. Dat betreft had de reuzenster meer sterallures. Hij kwam een paar keer boven onze hoofden langs vliegen.... niet te missen.... klik klik deden de camera's.

Het was al tegen de avond dat de terugreis werd aanvaard. Toen we in Borculo arriveerden waren we moe maar voldaan. Het was een echt dagje uit. Dank voor alle info en aan de gezellige groep! Graag tot een volgende keer!

Een kleine jager in berkelland

In de avond van 12 juli 2012 besloot Jaap de Jong zijn periodieke MUS-telling rondom Haarlo te doen.

(MUS staat voor Meetnet Urbane Soorten). Zijn laatste telpunt ligt aan de Hambroekplas. Net toen hij naar huis wilde gaan hoorde hij een hem onbekend geluid. Tot zijn stomme verbazing bleek dit afkomstig te zijn van een volwassen Kleine Jager in zomerkleed. Het was inmiddels 21:25 uur. Snel maakte hij met zijn telefoon enkele foto's en hij waarschuwde Ad Postma en ondergetekende. Zelf was ik net van huis vertrokken om op deze warme avond in de Boswachterij Ruurlo op zoek te gaan naar de Houtsnip. Razendsnel naar huis, in de auto en naar het Hambroek, waar Ad en ik gelijktijdig aankwamen.

Al snel zagen we Jaap staan, die ons nog steeds enigszins beduusd de

foto Ad Postma

Scholeksters en rechts in het midden een Kleine Jager

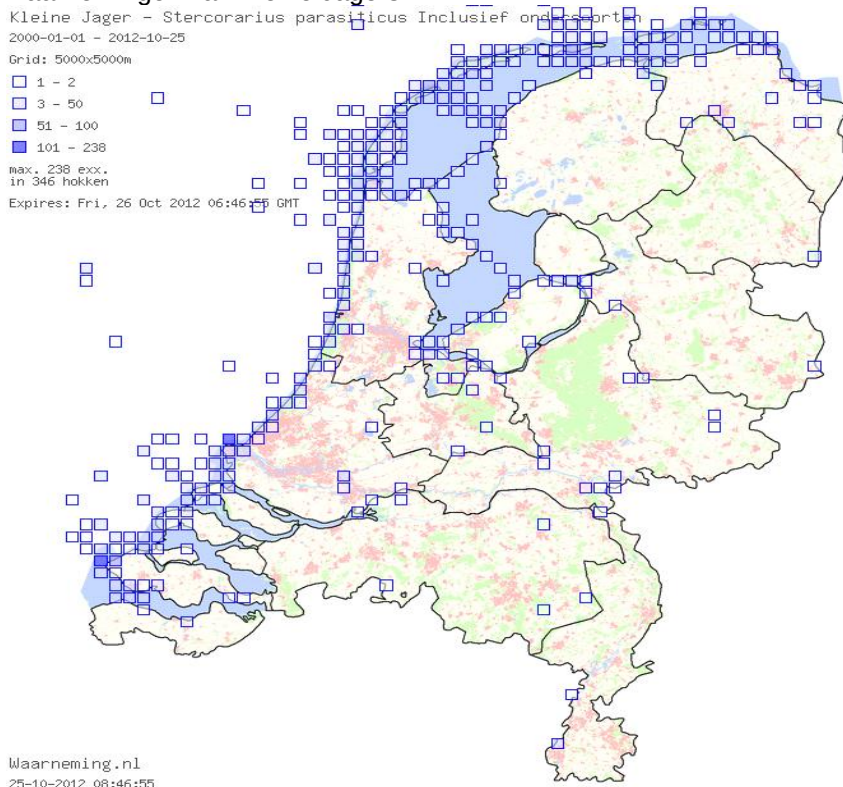
Kleine Jager aanwees. De vogel zat op de scheidsdijk tussen de twee grootste plassen. Even zagen we hem vliegen en kort een Kokmeeuw achtervolgen. Het was inmiddels 22:00 uur en al snel streek de Kleine Jager neer tussen de Scholeksters op de scheidsdijk. Hoewel het al schemerde lukte het Ad toch enkele foto's te maken.

Het is aannemelijk dat hij hier de nacht heeft doorgebracht. Meerdere vogelaars konden hem de volgende dag niet terug vinden.

Op 17 juli fietste ik omstreeks 16:20 uur in westelijke richting over het fietspad langs de Slinge. Kort voor de Waterdijk kwam met hoge snelheid een vogel recht op mij aan aanvliegen met een stern- of valkachtige vlucht. Na enkele seconden zag ik hem van opzij. Een Kleine Jager! Ook nu een volwassen vogel in zomerkleed. De volgende dag tussen 18:00 uur en 18:20 uur zag Jaap de Jong de vogel op 3 verschillende plaatsen in min of meer dezelfde omgeving terug.

Van 6 tot en met 10 juli 2012 verbleef er een Kleine Jager in de omgeving van de Veenoordkolk nabij Deventer. Ook dit was een volwassen vogel in zomerkleed. Het is aannemelijk dat het steeds om dezelfde vogel ging.

Waarnemingen van Kleine Jagers in het binnenland zijn schaars. Hieronder een overzicht van sinds 2000 op Waarneming.NL ingevoerde waarnemingen van Kleine Jagers.

De familie van Jagers bestaat uit 5 soorten. Op het noordelijk halfrond de Kleinste Jager, de Kleine Jager, de Middelste Jager en de Grote Jager. De Zuidpooljager wil tijdens de zuidelijke winter weleens op het noordelijk halfrond verschijnen, vooral aan de westkust van de VS. Jagers eten van alles: jonge vogels, kleine zoogdieren (vooral lemmingen), eieren, aas, bessen, krabben en insecten. Hun naam van Jagers, ook wel roofmeeuwen genoemd, ontleen ze aan het feit dat ze ook voedsel van andere vogels afnemen, vooral van meeuwen en sterns. Ze achtervolgen hun 'prooi' totdat deze hun voedsel laten vallen of uitbraken, waarna zij dit in de lucht opvangen en doorslikken. De grootste kans dit in ons land te zien is tijdens de najaarstrek langs de kust tijdens en na harde wind vanuit zee. Op sommige dagen kun je er wel enkele 10-tallen Kleine Jagers zien. De soort die het vaakst in het binnenland gezien wordt is de Kleinste Jager, tevens in ons land de zeldzaamste. Het is ook de soort, die het minst andere vogels achtervolgt, omdat hij veel muizen eet en daardoor minder kust gebonden is.

Co Dooms

Opkomst en teruggang van de roekenpopulatie in Eibergen.

Het is haast niet meer voor te stellen, maar feit is dat voor 1990 de voormalige gemeente Eibergen (ruim 100 vierkante kilometer) slechts enkele kleine roekenvestigingen kende in de omgeving Haarlo en de Oude Needseweg. De dichtsbijzijnde grotere kolonies lagen in Neede boven de oude begraafplaats en in Lochem langs het Twentekanaal. Het ligt dan ook voor de hand om aan te mogen nemen, dat de vestigingspogingen in het Eibergse buitengebied satellietvestigingen betroffen vanuit Neede. De eerste definitieve vestiging in Eibergen vond plaats in 1991 met 3 nesten in de bomen boven het openluchttheater. Daarna ging het snel. De kolonie op de Maat groeide jaarlijks en er kwamen ook op andere locaties vestigingen.

De roek behoort tot de kraaiachtigen en heeft om die reden een slecht imago. Maar hij geniet volledige bescherming omdat hij nuttig is voor de landbouw en als koloniebroeder kwetsbaar voor uitroeiing. In Duitsland heet deze kraaiensoort dan ook Saatkrahe, waarmee wordt aangegeven dat een belangrijk deel van zijn voedsel bestaat uit zaden en noten. Daarnaast is het een belangrijke opruimer van emelten (larven van de langpootmug), engerlingen (larven van de meikever), ritnaalden en overige

beesten die het voorzien hebben op de wortels van grassen en andere gewassen. Roeken kunnen echter ook aanzienlijke schade veroorzaken, in het bijzonder doordat ze als kolonievogel in grotere groepen foerageren. Ze zijn verzot op ontkiemende maiskorrels en ontkiemende peulgewassen. Dit omdat de net ontkiemende zaden versuikeren. De roeken zijn dan in staat om binnen enkele dagen totale akkers te ruïneren.

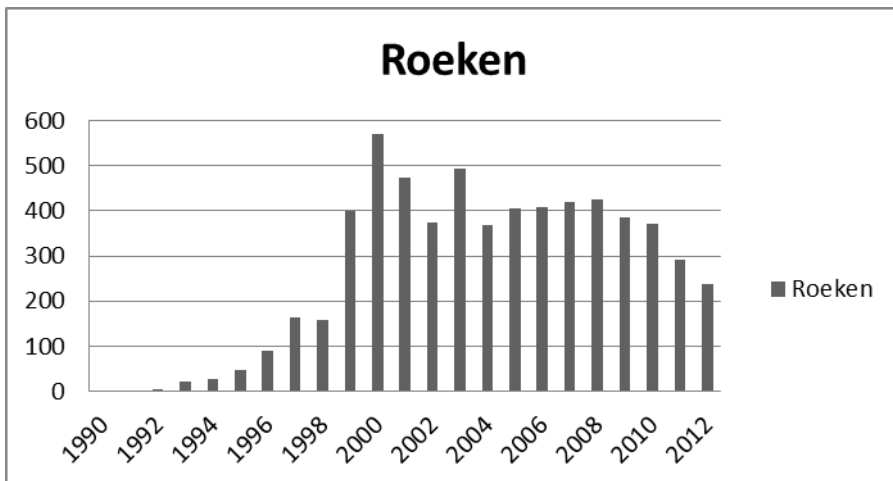
Herkennen Roeken worden nogal eens aangezien voor zwarte kraaien en dus, hoewel het niet mag, regelmatig geschoten en ter afschrikking opgehangen bij voerkuilen of op pas ingezaaide maisakkers. (Peulvruchtenverbouw komt in de Achterhoek niet voor.) De afschrikkende werking is overigens maar van korte duur omdat de vogels snel wennen aan vogelverschrikkers. Trouwens ook aan ter afschrikking bedoeld knalwerk. De roeken vliegen even op, draaien een rondje en keren terug naar waar ze mee bezig waren. Roeken zijn te herkennen aan de afhangende dijveren en de kale snavelwortel, waardoor de snavel langer lijkt. Bij de jonge roeken ontbreekt de kale snavelwortel in hun eerste levensjaar. Roeken hebben een blauwe gloed over hun verenkleed; dit is bij de even grote zwarte kraai groen. In de vlucht is de lepelvormige staart een goed kenmerk. En voor de kenners natuurlijk ook het geluid dat ze produceren.

1990	0
1991	3
1992	6
1993	22
1994	26
1995	47
1996	90
1997	164
1998	157
1999	400
2000	571
2001	474
2002	374
2003	493
2004	368
2005	406
2006	408
2007	421
2008	425
2009	385
2010	372
2011	292
2012	238

Niet geliefd Door hun gezamenlijk optreden als kolonievogels is geluidshinder een grote ergernis. Ook de grote rommel onder de kolonie en de uitwerpselen maken het niet aantrekkelijk om onder de bomen te bivakkeren of de auto te parkeren. Aan het geluid blijken omwonenden meestal snel te wennen. De kolonies verblijven jaren op eenzelfde locatie. De nesten die in de winter niet uit de bomen waaïen, hebben in het vroege voorjaar (februari) een wervende werking. Zodra er meerdere nesten zijn, is het een kolonie en ook de kolonie is het jaar rond beschermd. Is de kolonie te vol of zijn er andere natuurlijke bedreigingen (marters en roofvogels) of illegale verstorende effecten, dan valt de kolonie in satelietvestigingen uiteen. Dit zijn een aantal nieuwe nederzettingen van geringe omvang; deze kunnen in de jaren erop soms uitgroeien tot hoofdvestiging. Hoe groot het aantal roeken maximaal gaat worden, is uiteindelijk maar van 1 factor afhankelijk en dat is voldoende voedsel. Als de roeken massaal wegtrekken, dan komt dat door voedselgebrek. Anders zijn onze roeken ook in de winter aanwezig en zijn er maar geringe verliezen in Hollandse winters. Omdat het noorden van Scandinavië geen roeken kent, is de trekroute oost-west en uiteraard ook omgekeerd. Onze

roeken gaan veelal richting Polen en Hongarije of komen daar weer vandaan. In strenge winters in Oost-Europa komen roeken massaal naar het westen.

Aantalverloop Eibergen De kolonie op de Maat groeide in 8 jaar tijd tot 121 nesten. Door het verwijderen van de wilgenbomen na klachten van aanwonenden in het najaar van 1997, vertrok de kolonie in zijn geheel en startte de nieuwe vestiging bij de Ballastput aan de zuidrand van Eibergen. De jaren daaropvolgend groeide deze kolonie uit tot een grote kolonie met 208 nesten in 2000, via 240 in 2001 tot maar liefst 275 in het topjaar 2002. Daarna is de terugval gekomen en werd de kolonie in 2011 definitief opgegeven. In de afgelopen tien jaren ontstonden er ook een aantal satelietvestigingen van deze kolonie en de vraag is welke van deze vestigingen zich het komend jaar gaat ontwikkelen als nieuwe hoofdvestiging. In 1998 is er in Rekken nog een vestiging geweest van een 60-tal nesten, die in het jaar daarop werd verstoord. Het betrof hier roeken die waarschijnlijk afkomstig waren uit Duitsland.

geraadpleegde literatuur:

- Vogels van Europa van Lars Jonsson, uitgegeven door Thieme.
- Verplaatsing roekenkolonie in de gemeente Eibergen, Rob Papendorp, 't Schrieferke Jrg. 15 nr 1. (1988).

Cees van Beinum

foto's roeken: Ad Postma

Falsterbo 2012

Al jaren hoorde ik enthousiaste verhalen over de trip van de vogelwerkgroep naar Falsterbo. Dat altijd afsloot met: 'je mag alleen mee, als je lid van de vogelwerkgroep bent'... Sinds anderhalf jaar ben ik dan ook werkelijk lid van de vogelwerkgroep.

Zo langzamerhand leer ik wat meer vogels kennen en kijk ook veel bewuster wat er allemaal rondvliegt. Het meeste geniet ik toch wel van de excursies samen met andere vogelwerkgroepleden. De één kent de vogels aan hun gezang, gekwetter en gekweel. De ander kent ze aan de manier waarop ze vliegen en weer een ander kent ze aan hun uiterlijk. En sommige vogelaars hebben al deze dingen in zich. Geweldig toch!

De voormalige vogelwerkgroep Eibergen organiseerde dit jaar nog de trip naar Falsterbo, een schiereiland in de uiterste zuidpunt van Zweden.

Als echt lid van de vogelwerkgroep kan ik dus legaal mee. Maar... wordt me verstaan gegeven, elke nieuweling maakt een verslag. Nou heren, bij deze!

In de laatste week van september (woensdag 26-9) vertrok er een busje vol vogelaars (en een auto) naar Falsterbo. Vol met bagage, proviand, drank, verrekijkers, statieven en telescopen.

De hele weg naar Falsterbo regende het pijpenstelen. Bijna geen vogel te bekennen.

Zou dit de voorbode zijn voor deze trip?

Aangekomen op de camping, er waren twee vier-persoons huisjes gehuurd, werd er kwartier gemaakt. Even dubben wie in het stapelbed boven of onder mag slapen en wie op de bank moet slapen. Vandaag zijn we nog met negen, maar morgen met elf. Uiteindelijk moeten de slaapplekken wel verdeeld worden onder elf mensen.

Zo gezegd, zo gedaan.

Even naar de lucht kijken. Het is nog steeds betrokken en nog niet helemaal droog. Maar toch. Laten we naar het strand gaan, kijken wat er zwemt en vliegt...

De camping ligt tegen een schietveld (niet om vogels te schieten) aan en daarachter ligt het strand en de zee. Veel wind en nog weinig te zien. Maar de weersvoorspellingen voor morgen zijn gunstig.

Terug naar de huisjes, het avondeten wordt voorbereid. Dankzij Diet van Beinum is het appeltje eitje. Er is zelfs te kiezen, boerenkool of hutspot met worst en spekkies. Voor onze vegetariër, zelfs stampot met Vega-worstjes.

Er is ruim voldoende voor iedereen. Diet! Bedankt!

De volgende morgen (donderdag 27-9) gaat de wekker om 6.00 uur. Ontbijten en op weg naar 'de Punt'. Als beginnend vogelaar in een vreemd land, zegt mij dat niets. Maar de ervaren heren bij het gezelschap verheugen zich erop. De weersvoorspellingen zijn top. 'De punt van Nabben' ligt in zuidwest Zweden, waar de vogeltrek zich voltrekt. Gelegen aan een mooi aangelegd golfterrein. Er zijn vangnetten geplaatst om vogels in te laten vliegen die geringd kunnen worden. Zo hangen en goudhaantjes en pimpelmeesjes al in het net te spartelen. Al wandelend en speurend in de lucht worden al de eerste zwermen sijsjes en meesjes gespot. Maar ook lager op het water is al van alles te zien. Ik kijk mijn ogen uit. Wat vliegen er veel vogels over. Maar ook schiet er een konijntje voor mijn voeten weg de rozenbottelstruiken in. Op 'de Punt' wordt een plek gezocht om zich te installeren. Stoeltjes uitgeklast, tas met proviand ernaast, en kijken maar.

Vele vogels zwemmen voorbij, vliegen langs en over. Hele zwermen met sijsjes trekken weg. Meesjes en goudhaantjes komen aangevlogen en duiken tussen de rozenbottels. Om even uit te rusten en bij te eten. Zoveel geduld als deze vogelaars hebben, heb ik nog niet. Ik dwaal met verre kijker

en fototoestel wat rond. Zie een hermelijntje langs me heen schieten. Probeer wat graspiepers te fotograferen.

Ik ben gefascineerd door de pimpelmeesjes die telkens aan komen vliegen. Probeer er wat mooie foto's van te maken. En dan ineens, zie ik hem... een bosmuis op een tak. Gauw neem ik wat foto's en probeer iemand te waarschuwen om het te laten zien. Gelukkig heb ik één getuige en wat foto's van de muis.

Rond half 10 komen te thermoskannen tevoorschijn en is het koffietijd. Het belangrijkste van dit moment is de notencake van Rob Papendorp, die gedeeld wordt. Traditiegetrouw gaan er vijf notencakes mee naar Falsterbo, voor elke dag één. Hilde bedankt!

Rond tien uur breken we op. Terug naar de huisjes. Nog even een slok koffie en proviand mee in de bus voor de lunch. Nu gaan we wat verder op kijken of we andere vogels kunnen spotten. Ja, en dat lukt op elke plek bijna wel. Ik lift mee op de kennis van de andere vogelaars.

Er staat een houten bouwwerk in het land, daar moet op geklommen worden. Mannen zijn echt grote jongens, dat zal nooit veranderen. Teruglopend naar de bus, zien we rupsen. Die moeten ook bekeken en gefotografeerd worden. Hoe beter we kijken hoe meer we er zien. Langharige rupsen, grijs met zwart en een bruine streep over de rug. Zal wel van een nachtvlinder zijn, maar welke?

De bus staat geparkeerd aan de rand van het dorp, waar een kerk staat. Die moet ik natuurlijk wel even van binnen bekijken. Tegenover de kerk is een grasveldje met banken. Een mooie lunchplek. De banken worden bij elkaar geschoven, het brood wordt gedeeld. De zon schijnt, wat wil een mens nog meer?

Er wordt verder gereden. Bij 'het kanaal' is vast ook nog wel iets te zien. Inderdaad vliegt er een stern rond, die zich van alle kanten aan ons laat zien.

Rond vijven rijden we terug naar de camping, de laatste twee van de groep sluiten zich dan bij ons aan.

Op de veranda van één van de huisjes scholen we samen. De dag wordt doorgenomen en er wordt er één op gedronken. Vanavond staat er macaroni op het menu. Alles al voorgesneden aangeleverd door Diet. Kwestie van klaarmaken en opeten. Na de maaltijd wordt de afwas gedaan en wordt er weer samengeschoold. De plannen voor de volgende dag worden ontvouwd en de afgelopen dag wordt doorgenomen. Welterusten.

Om 6 uur gaat weer de wekker (vrijdag 28-9). Het ritueel van gisteren herhaalt zich. Op naar 'de punt'. Het is een geweldige zonsopkomst. Prachtig weer en de wind staat prima voor de vogeltrek. Alles wordt weer geïnstalleerd, kijken maar. Koffie met notencake. Terug naar het huisje. Inpakken voor de lunch en op weg naar de volgende plek. Fyledalen. Onderweg wordt gezegd dat ze twee jaar geleden op een bepaalde plek boomkikkers hebben gezien. Er wordt gestopt en zowaar zitten de boomkikker (nog steeds) in de boom. Maar ook in de lucht is van alles te zien. De eerste kraanvogels van deze dagen komen over. Buizerds zijn in de lucht en de discussie gaat welke van de buizerds de ruigpootbuizerd is. Maar er komt overeenstemming. De ruigpootbuizerd kan ook aan de kruislijst worden toegevoegd.

Op de weg vind ik een aangereden/ingedroogde pad. Een zogenaamde geelbuik(vuur)pad, maar dan de oranje versie (deze heeft oranje vlekken op de buik).

Het landschap is prachtig. We trekken wat verder. We stoppen bij weilanden die

eindigen bij een bos.

Arenden vliegen hierboven. Ze geven hele shows weg.

Maar behalve koeien in het weiland, zien we ook herten. Eerst één, dan tien, dan wel honderd en misschien nog wel meer. Ze liggen allemaal voor de bosrand in de wei, bijna niet te zien, totdat er een kudde van minstens twintig stuks het op een lopen zet richting bos. De 'Serengeti' van Zweden...

Genoeg gezien, de bus in, op naar de volgende plek. De natuur is geweldig mooi en afwisselend hier in Zuid Zweden. Gebieden met water en meren,

maar ook eindeloze weilanden en andere landbouwgrond. Elke plek verbergt zijn eigen vogelsoort. Nu zagen we de ooievaar langs lopen, ook nog niet eerder gespot. Kruisen maar op de lijst. Een rode wouw zit rustig op een hek en laat zich goed bekijken.

Terug naar de camping. De dag wordt doorgenomen en er

wordt gegeten. Erwtensoep met worst en voor de vegetariër is er een paddenstoelensoep in voorraad.

's Avonds wordt in één van de huisjes met z'n allen het leven doorgenomen... Welterusten om morgen om 6.00 uur weer gezond op te staan... (zaterdag 29-6)

Hier herhaalt zich de geschiedenis weer. Alleen Johan blijft achter op de camping, hij voelt zich niet zo lekker. Maar wij gaan naar 'de punt'.

Deze morgen is er een heel sterke wind, wat het voor de meesjes eigenlijk onmogelijk maakt om te gaan trekken. Ze vliegen aan, komen erachter dat het niet kan en duiken massaal de struiken in. De pimpelmeesjes vliegen je letterlijk en figuurlijk om de oren. 'Wanneer je, je mond open zou doen, vliegt er een pimpelmees in'. Een geweldige ervaring. De

sijsjes/vinken enz. kunnen wel verder

vliegen en er wordt dan ook massaal geteld. Men zegt dat er deze ochtend 260.000 vinkachtigen zijn overgevlogen. Ook hebben we de langverwachte notenkrakers zien vliegen. Drie stuks. Echt goed vliegen kunnen ze niet, het lijkt wel alsof ze vast aan een draadje zitten en tegengehouden worden. Zo'n moeite hebben ze er mee.

Na de koffie met notencake op de camping wordt er koers gezet naar een grote groeve. Johan gaat weer mee. Andere vogelspotters hadden er gisteren oehoes gezien, en die zijn nog nooit aan de kruislijst toegevoegd. Dus dat zou mooi zijn...

Maar hoe we ook speuren en kijken, geen oehoe te zien. Het weer is wat somber vandaag en soms lijkt het alsof het wil gaan miezeren... Maar er wordt toch in de openlucht geluncht, staande achter de bus. Ik loop even naar het kerkje dat verderop staat. Helaas gaat de deur net voor mijn neus dicht, ze beginnen met een viering.

Het kerkhof is wel een bezienswaardigheid op zichzelf. Op elk graf staat, behalve de naam ook het beroep aangegeven, van de overledene. Dan wordt er koers gezet naar Krankesjön, een ondiep meer. Er vloog een visarend rond. Hij liet een mooi staaltje van zijn visserskunst zien.

We stappen weer in de bus en rijden door een gebied waar de vogelaars nog niet eerder zijn geweest. Het is een prachtig gebied, met kleine wegen en afgelegen boerderijen. Veel natuur. Geweldig!

Om half zes moeten we terug zijn, we worden verwacht bij de plaatselijke Chinees. De maaltijd daar laten we ons goed smaken. We gaan terug naar de camping en nemen zoals bijna elke avond de dag weer door. Maar vanavond doen we ook nog dunnetjes de andere dagen over. Morgenvroeg gaat er nog een groepje naar 'de Punt'. De achterblijvers zorgen dat de boel opgeruimd wordt zodat we weer huiswaarts kunnen keren. Falsterbo tot ziens!

Tekst: Gerrie Slütter-Peterkamp

Foto's: Willie Smeenk

Excursies

Voor alle excursies geldt:

- Geef je minstens 1 maand voor de excursie op
- Opgaven altijd naar Gerrie Slütter, e-mail: blauwepauw@hetnet.nl
- Wijzigingen en nadere bijzonderheden worden op de website en per mail kenbaar gemaakt.
- Deelnemers aan excursies waarvoor opgave vereist is ontvangen altijd nader bericht.

Programma tot de zomer van 2013.

Vrijdag 28 december: Ooijpolder. Vertrek om 08:15 Zwikkelaarsplein, Eibergen.

Zaterdag 9 februari: Vreugderijkerwaard, Vossemeer e.o. Vertrek 07:00 uur, Veemarkt Borculo.

Voor de excursies op 28 december en 9 februari wordt een busje gehuurd.

Zondag 14 april: Korhoenders op de Sallandse Heuvelrug o.l.v. Willy Smeenk. Gereden wordt met eigen auto's. Deelnemers ontvangen t.z.t. nader bericht.

Zaterdag 4 mei: Biesbos. Deze excursie is nog in voorbereiding.

Donderdag 9 mei (Hemelvaartsdag): Needse Achterveld. Opgave tevoren niet nodig. Verzamelen om 06:00 uur bij de parkeerplaats aan de Visschemorsdijk.

Zaterdag 25 mei: 24(17-uurstelling). Centraal vertrekpunt in Haarlo om 05:15 uur.